

Notes disperses (III)

Albert Jané

Institut d'Estudis Catalans

Comencem una frase amb un sintagma nominal com és ara *la senyoreta Roser*, que serà el tema del que volem dir, i a continuació ho expressem per mitjà d'una construcció amb aquell sintagma com a complement indirecte: *La senyoreta Roser li haurem de telefonar*. Aquesta construcció pot ser inevitable en la comunicació oral, però s'ha de considerar inadmissible en el llenguatge escrit, que podem controlar perfectament. El resultat ha de ser *A la senyoreta Roser li haurem de telefonar*. Una frase incisa d'una certa extensió pot contribuir a aquesta impropietat sintàctica que comentem: *La senyoreta Roser, com que havia manifestat un desig vivíssim de tenir informació detallada sobre aqueseta qüestió, li haurem de telefonar així que en sapiguem alguna cosa*. Òbviament, cal fer precedir tot el paràgraf de la preposició de datiu: *A la senyoreta Roser, com que havia...* De fet, tot això és extensiu a les frases amb un complement de règim, és a dir, introduït per una preposició. *El senyor Sala, com que és una persona que sens dubte mereix una atenció especial, en parlarem més endavant*. Calia haver començat dient, o escrivint: *Del senyor Sala, com que és...* D'altra banda, si s'ha iniciat la construcció sense la preposició és ben legítim de repetir el sintagma nominal amb la preposició: *El senyor Sala, com que és una persona que sens dubte mereix una atenció especial, del senyor Sala en parlarem més endavant*.

Els qui temen les previsible conclusions d'un sil·logisme combaten estrènuament totes les premisses.

Pompeu Fabra, com que era un positivista, devia creure, molt probablement, en la teoria de la selecció natural. Tanmateix, amb una cautela evident, a fi d'evitar cap possible objecció inoportuna, la va definir per mitjà d'una frase amb aquest condicional amb què es fa una afirmació que s'atribueix a altri, i de la qual no s'accepta la responsabilitat: «Procés, en la perpetuació de les espècies animals o vegetals, segons el qual **seria** afavorida la propagació de certs individus i previnguda la dels altres» (DGLC, s.v. *selecció*). Els altres termes del seu diccionari en què recorre a aquest condicional són *sensacionalisme*, una doctrina filosòfica més aviat singular i avui probablement arraconada, *caos*, com a designació d'un antic concepte científic, evidentment fals, i *follet* i *vampir*, dos termes,

significativament, de la imaginació popular, sense cap fonament real.

Ingènuament, n'hi ha que simplement anteposant l'adjectiu al substantiu estan convençuts que ja fan estil.

El profeta s'irritava perquè el pallaso feia servir el mateix llenguatge que ell. El profeta usava contínuament de frases de doble sentit, ambigües, obscures, perquè cadascú hi pesqués el que pogués o, si més no, l'induís a suposar-hi un sentit ocult. El pallaso, en canvi, volia practicar un humor surrealista, crear la comicitat per mitjà de l'absurditat. I era així que l'un i l'altre arribaven a una expressió coincident.

La frase *Els maldecaps envelleixen* és perfectament ambigua. Tant pot voler dir «es fan vells» com «fan tornar vell». En el primer cas tenim un ús intransitiu del verb *envellir*, i en el segon, el mateix verb és transitiu però usat absolutament.

El temps que passa és al temps que fa com la gramàtica és a la semàntica.

Com que la memòria em fa males passades i no tinc cap diccionari a l'abast, pregunto si he d'escriure *bressol*, amb *ss*, o bé *breçol*, amb *ç*. I em contesten dient que l'ortografia és una convenció. Ja ho sé, que l'ortografia és una convenció. Però jo pregunto quina és la convenció adoptada per a la forma gràfica d'aquesta paraula. I si no ho saben, que em diguin que no ho saben, però que no em diguin que es tracta d'una convenció.

Entre l'exageració i la hipèrbole no hi ha solució de continuïtat.

Saber (algú) en un lloc vol dir «saber que hi és». «Déu et sap aquí», es va dir a ell mateix, per encoratjar-se, el poeta Verdaguer, quan de nit, mig perdut, baixava, sense saber per on passava, cap a la vall d'Arinsal, i un altre poeta, Enric Casasses, té un llibre de poemes que es diu *T'hi sé*. Un títol molt suggestiu i ben trobat.

A vegades, sembla que el dret de parlar i escriure de qualsevol manera, és a dir, incorrectament, que n'hi ha que reivindiquen decididament, hagi de comportar la prohibició de parlar i escriure correctament. Fins aquí podíem arribar.

N'hi ha que quan han d'explicar un fet ho fan per mitjà de la seva causa o de la seva conseqüència. Els preguntem si ahir van assistir a un acte determinat i ens diuen que ahir estaven molt cansats. I si els demanem si han vist una determinada representació teatral ens responen dient que mai no s'havien avorrit tant.

Dic al meu amic Mir: «Una vegada que vaig venir a Tremp» si vaig posar a casa seva, però «Una vegada que vaig anar a Tremp» si vaig posar a la fonda.

El llenguatge col·loquial, amb el seu caràcter enfàtic i les seves freqüents dislocacions i focalitzacions, afavoreix el procés de lexicalització dels pronoms que són complements del verb, procés, però, que en molts casos no es pot dir que sigui perfect, acabat del tot. Després, en un llenguatge formal, neutre i asèptic, en què cada element de l'oració va al seu lloc, es produeix una certa vacil·lació, perquè d'una banda no es vol ser pleonàstic, i de l'altra podem trobar que la frase és poc natural, artificiosa. Així, per exemple, el grau de lexicalització del pronom datiu

amb el verb *passar* no és pas fàcil de determinar amb precisió. De fet, en la llengua oral, en un gran nombre de casos, el complement datiu representat per un grup nominal precedit per la preposició *a* és una aposició i, per tant, no és possible prescindir del pronom: *Què li passa, al teu germà?* Si no és així, l'ús natural i espontani sembla francament vacil·lant: *Això mateix va passar al meu germà* i *Això mateix li va passar al meu germà*. En canvi, diríem sens dubte *Són coses que passen a les millors famílies*, potser perquè el complement és més aviat percebut com un locatiu que no pas com un datiu.

Podem formar adverbis o frases adverbials a partir d'adjectius i de substantius. Però si el primitiu és un adverbi ja no cal que l'adverbialitzem. Els exemples, evidentment inadmissibles, *solsament*, *sovintment* i

a l'ensem són ben coneguts. Hi podríem afegir, i que consti que no és inventat, *ipsosfactament*.

Comencen imposant-te la terminologia i acaben volent-te imposar la llengua.

Un dels quatre germans de Jesús, segons ens expliquen

els Evangelis, es deia Judes, com l'Iscaariot, el deixeble que el va traïr. El pobre home, que devia ser un sant baró, va haver d'arrossegar tota la vida aquell nom esdevingut maleït, com un estigma oprobios. Potser per això va procurar que no se'n parlés, que no se'n sabés res més.

Diem *Entrem?*, perquè ja són tres quarts i cinc de nou i l'acte comença a les nou. Però diem *Entrem-hi?* quan hem passat per davant d'un local on veiem que anuncien un acte més aviat singular, que qui sap si potser podria tenir un cert interès.

Què es diu: *Més d'un dirà que sí* o *Més d'un diran que sí?* Si ho pregunto a qualsevol parlant, en lloc de dir-me com ho diu, analitzarà la frase i em dirà com s'ha de dir.

Els noms substantius *forat*, *trau*, *buidor*, *inexistència*, *irrealitat*, *immaterialitat* són tan substantius com els noms substantius *cosa*, *objecte*, *substància*, *matèria*, *realitat* o *plenitud*.

El refrany *Qui no té un all té una ceba* té una significació més plena entre els parlants ieistes, els de la paia a l'ui, que deuen dir *Qui no té un ai té una ceba*, amb el doble valor de la forma *ai*, que és el que hi dona sentit. Qui sap si són ells els qui el van crear.

Comencen imposant-te la terminologia i acaben volent-te imposar la llengua.

Parlant del menjar que es cou diem *Hi falta sal* però *Li falta un bull*. En el primer cas, podem analitzar el pronom com un datiu o com un locatiu, indistintament. En el segon cas, no es pot analitzar sinó com un datiu.

Els historiadors solvents, com Mn. Antoni Pladevall, asseguren que sant Ramon Nonat, malgrat la seva popularitat, no va existir. Es tracta d'un personatge d'una ahistoricitat demostrada. Això podria fer pensar en un determinat valor del terme *Nonat*, relacionable amb aquesta circumstància. Però, com és ben sabut, aquest mot vol dir que va ser extret del si matern amb una cesària.

Considerem aquestes tres frases: *No hi vull pensar més*. *No li diré res més*. *No la vull veure més*. Hi ha un progressiu augment d'informació en cada un dels pronoms febles usats en aquestes tres frases que no respon a la voluntat o a la conveniència del parlant. Aquest usa en cada cas el pronom que li exigeix la gramaticalitat de la frase, independentment del grau d'informació que conté.

No és igual *Com que vostè m'ho ha demanat he dit que sí* i *Com que m'ho ha demanat vostè he dit que sí*. En el primer cas es vol dir «Si vostè no m'ho hagués demanat no hauria dit que sí», i en el segon es vol dir «Si m'ho hagués demanat una altra persona no hauria dit que sí».

Aquella bona senyora va dir, amb el seu parlar espontani i genuí, que havia anat a missa a la parròquia i que encara hi havia força gent. Perfecte. En canvi, ens sentim inevitablement temptats a pensar malament quan sentim que un executiu de primera, tan segur d'ell mateix, diu, la mar de cofoi, que la seva dona li és força fidel.

El diari diu d'un determinat candidat que era «fill i germà de presidents». Aquest plural no sembla pas adequat. El candidat era *fill de president i germà de president*, frase que, amb una el·lipsi, esdevé *fill i germà de president*. Dient *fill i germà de presidents* es pot interpretar que havia tingut més d'un germà president.

Senyor de Saussure, vós vau dir que el signe lingüístic és arbitrari. Molt bé. Ara, però, els terminòlegs van en sentit contrari. Abans d'acceptar un terme volen que sigui transparent del tot, que per la forma pugui incloure tots els casos en què és d'aplicació i exclou tots aquells en què no ho és. Si ara fos a fer, rebutjarien decididament un terme com ara *ascensor*, perquè el fem servir no solament per a pujar sinó també per a baixar. I segurament que amb més motiu

no acceptarien un terme com *interruptor*. Qui sap si algú ens podria explicar què interromp, exactament, un interruptor.

Al restaurant ens serveixen un plat acompanyat d'allioli. El senyor Bertran, un entès en la matèria, diu que d'allò en diuen allioli però que no ho és, que l'allioli és una altra cosa molt diferent. Li dic que té raó, però li demano que em digui com n'hem de dir, d'allò. Bé ha de tenir un nom. Però això el senyor Bertran no ho sap, només sap que allò no és allioli. Doncs jo proposo que, encara que no ho sigui, en diguem allioli. En tot cas, val més aquest nom que no pas un nom foraster, espuri i mal format. Serà un cas més, com el de les cuirasses que no són de couro, les teulades que no són de teules, la taronjada que no prové de les taronges, l'esperit de vi que no ha sortit pas del vi i molts casos més. Que el nom que designa una determinada realitat tradicional passi a designar una nova realitat que té amb aquella algun punt en comú (la utilitat, la destinació, l'aspecte) és un fet normal del llenguatge. Coromines ens explica que el mot *dacsa*, una designació valenciana del blat de moro, és un mot medieval, d'origen àrab, que designava un cereal autòcton que tenia una destinació anàloga a la del blat de moro actual, i que quan aquest va arribar d'Amèrica i es van adonar que era molt més productiu, van deixar de conrear la dacsa i la van substituir pel blat de moro, sense canviar, però, el nom tradicional. I segurament mai ningú no els ha anat a tocar el voraviu dient-los que, encara que d'aquell cereal en diguin dacsa, la dacsa, en realitat, era una altra cosa. I nosaltres hem d'aprendre aquesta lliçó, amb el propòsit de barrar el pas a la introducció de designacions estrambòtiques, forasteres, que contribueixen a desfigurar la nostra llengua. Dit d'una altra manera, és molt més deplorable que d'un producte que fa les funcions de l'allioli en diguin un altre nom, com ara salsa verda, que no pas que en diguin allioli, encara que no sigui pròpiament allioli. En el primer cas, representa la mort d'un mot molt nostre; en el segon, en canvi, s'afavoreix la seva revitalització.

Ara els qui volen estalviar saliva, en lloc de dir «Per què?» diuen «Per?».

La metonímia, evidentment, no té uns límits precisos. Un cas usual és el de designar un edifici amb el nom de la institució que l'ocupa. Pròpiament, caldria distingir entre l'ajuntament, que és la designació d'una institució, i la casa de la vila, el local on aquesta institució té la seu, i bé hi ha qui reivindica aquesta distinció, però és un fet prou conegut que força o molt generalment de la casa de la vila, o la casa de la ciutat, se'n diu habitualment l'ajuntament. I hi ha, encara, qui ha anat més enllà: en diu el municipi. I que consti que no m'ho invento: a Barcelona ho he sentit dir més d'una vegada.

Els mots derivats poden agafar alguns valors —si es vol, alguns matisos— que es desvien del mot primitiu. Així, hi ha certs derivats entre els quals es pot establir un cert grau de sinonímia inexistente entre els primitius respectius. Per exemple, la sinonímia que observem entre *desinterès* i *indiferència* no existeix entre *interès* i *diferència*. Un cas especial és el de *mètode* i *sistema*, que tenen valors diferents, rarament coincidents. Així, podem parlar d'un mètode per a aprendre taquigrafia segons el sistema Dalmau, però parlant, per exemple, de votacions és força habitual d'alternar, amb el mateix valor, els termes *mètode* i *sistema*. Ara bé, els seus derivats, *metòdic*, *metòdicament* i *sistemàtic*, *sistemàticament*, són perfectament intercanviables en un bon nombre de casos.

Al capdavant, tothom sembla tenir una gran confiança en l'eficàcia de la pròpia paraula. Tothom sembla convençut que si el deixaven parlar a ell ja no caldria que els altres diguessin res. Bé, siguem equànimes: potser no tothom.

La relació sinonímica presenta una gran varietat. Només cal comparar la que hi ha entre *riu* i *flum*, entre *guineu* i *guilla*, entre *missa* i *eucaristia*, entre *capellà* i *sacerdot*, entre *metge* i *doctor*, entre *frare* i *monjo*, entre *lingüista* i *filòleg*.

Hi ha alguns noms d'animal usats habitualment per a designar els individus d'una altra espècie clarament diferenciada. Així, amb el nom de gat mesquer, que pròpiament és un vivèrrid, la *Genetta genetta*, es designa molt sovint el gat fer o gat salvatge, que és un fèlid, el *Felis silvestris*. A Barcelona, de les falcilles o

falcillots (*Apus apus*) sempre se n'ha dit orenetes, i a la Cerdanya, on sembla que antigament hi havia hagut cabirols (*Capreolus capreolus*), actualment apliquen aquest nom als isards (*Rupicapra rupicapra*). Aquest fet no deixa d'originar discussions més aviat bizantines, que és bo d'evitar. El que cal és explicar els fets. Al meu rodal, a pagès, hi sabem dos ocells depredadors diürns, l'àguila i l'esparver. En dèiem així. Si ara els entesos em diuen que aquests suposats esparvers, o com els que niaven a la Sagrada Família, de Barcelona, i que, a petició de la societat de colom-bòfils, van ser abatuts per un caçador, amb coneixement i permís de totes les autoritats, en realitat eren falcons, no ho discutiré. L'Alcover-Moll, en la primera edició, donava *cabirol* com a sinònim de *isard*. En la segona edició van rectificar, dient que havien sofert un error. Però Joan Coromines reacciona amb vehemència contra aquesta rectificació. Ell entén que si a

la Cerdanya del *Rupicapra rupicapra* en diuen cabirol, es tracta d'un fet de llenguatge que no podem menystenir i que, per tant, hem d'admetre la sinonímia entre *isard* i *cabirol*. Molt bé. Però això no ha d'originar cap discussió, el que cal és explicar-ho.

Abans n'hi havia que deien que parlaven en castellà perquè feia més fi. Ara n'hi ha que hi parlen perquè diuen que fa més gràcia.

Avui ja duen ser pocs els qui ignoren que no tots els doctors són doctors en medicina, és a dir, metges, i que hi ha doctors en altres disciplines, doctors en filologia, en història, en matemàtiques, etc. Però sembla un fet, si més no segons la meva observació, que els únics doctors designats o interpellats amb aquest nom exempt, és a dir, sense el determinatiu del nom propi, continuen essent els doctors en medicina. En tots els altres casos, tant en segona persona com en tercera persona, el terme *doctor* va sempre acompanyat del cognom corresponent. Gairebé podríem dir, doncs, que els doctors per antonomàsia continuen essent els metges.

Abans n'hi havia que deien que parlaven en castellà perquè feia més fi. Ara n'hi ha que hi parlen perquè diuen que fa més gràcia.

Encara hi ha qui, defensor a ultrança dels pronoms dits adverbials, no admet que l'anàfora del determinatiu del complement directe pugui ser el terme possessiu. Hauria de ser, necessàriament, el pronom *en*. Així, no seria acceptable *No tolerava la seva presència*, caldria dir *No en toleraven la presència*. Al llarg dels dinou volums de la primera edició de la Gran Enciclopèdia Catalana podem observar un cas molt interessant de l'alternança entre aquestes dues

solucions gramaticals, amb dotzenes d'exemples. Es tracta de la frase amb què habitualment acaba el text dels personatges canonitzats per l'Església, és a dir, els sants i santes: *La seva festa se celebra el 12 de febrer* (Eulàlia de Barcelona, així com Clara d'Assís, Helena, Albert el Gran, Agustí d'Hipona...), i *Hom en celebra la festa el 24 d'octubre* (Antoni M. Claret, així com Bàrbara, Anna, Eloi, tot un esbart de Joans...). No sembla pas que s'obeís a cap criteri determinat. Més aviat fa l'efecte que l'ús del possessiu correspon a una expressió lliure, espontània, d'acord amb el llenguatge parlat, i el del pronom adverbial obeeix a la voluntat decidida de recórrer-hi. No es pot negar que és una solució que pot semblar una mica forçada i, considerant el valor partitiu del pronom *en*, es podria interpretar que la festa és una de les diverses coses que es podria celebrar d'aquell sant o aquella santa. Cal afegir-hi que en alguns casos es va prescindir del determinatiu: *La festa se celebra el 23 d'abril* (el nostre gloriós patró).

No tothom qui sap parlar sap cloure dignament el seu discurs.

Tot s'ha de poder dir, d'una manera o d'una altra. El llenguatge políticament correcte no recorre a eufemismes com els que són habituals quan és qüestió de la sexualitat o de les funcions fisiològiques, sinó, simplement, a formes encara no connotades, com és ara *ètnic* en lloc de *racial*.

No tothom qui sap parlar sap cloure dignament el seu discurs.

N'hi ha que diuen que voler és poder. És una afirmació discutible, certament. En canvi, és indiscutible que, sintàcticament, *voler* i *poder* són molt diferents: *voler* és un verbal modal i transitiu, i en canvi *poder* és solament modal. Sí que, tal com m'adverteix Josep Ruaix, en algun cas el trobem usat transitivament, com, per exemple, quan diem *Déu ho pot tot*. Però són, certament, casos molt excepcionals. En aquest exemple, potser hauríem de considerar que hi ha el verb *fer* sobreentès, és a dir, *Déu ho pot fer tot*. És en tot cas evident que no podem dir **Podem la independència* talment com diem *Volem la independència*.

No es poden considerar admissibles construccions com **Agafa tot* o **Saben tot*, avui força usuals, en què trobem *tot* fent de complement directe sense el reforç del pronom neutre *ho*. Caldria dir, doncs, *Agafa-ho tot*, *Ho saben tot*. Notem: *M'agrada tot i m'ho menjo tot*, perquè amb el verb *agradar* el mot *tot* fa de subjecte, i *Pensen en tot i ho controlen tot*, perquè el complement del verb *pensar* no és directe

sinó regit per una preposició. Anàlogament, *Se sap tot i ho divulguen tot*, perquè el pronom *es*, quan és usat amb valor impersonal, rebutja decididament la combinació amb el pronom neutre *ho*.

Hi havia un temps en què el verb *ficar* era evitat curosament en un llenguatge amb pretensions d'elegància i finor, com si es tractés d'un mot vulgar, amb connotacions obscenes. Avui hem anat a parar a l'altre cap del carrer. En el llenguatge de molts parlants, especialment joves, s'usa aquest verb com a equivalent sistemàtic, potser hauríem de dir com a traducció mecànica, del verb castellà *poner*. Vaig a la tintoreria i dic que he vingut a buscar un vestit que hi havia dut perquè me'l rentessin. La noia que m'atén, havent donat un cop d'ull al comprovant que exhibeix, em diu: «Aquí fica uns pantalons i una americana.»

Com que trobo sovint la construcció *El cert és que...* en textos de plomes molt solvents, d'autors a qui no he d'ensenyar res, em resisteix a dir que considero que

és una frase espúria. Però no em sé estar de veure-hi un calc de l'espanyol i, personalment, no tindrè mai la temptació de recórrer-hi. Ni la temptació ni la necessitat. Disposo, certament, d'altres recursos: *És cert que... El fet és que... El cas és que...*

Si no em demostren el contrari, jo diria que *de totes totes* és un calc de l'espanyol, i que *a tot preu* és un

calc del francès (*à tout prix*). En lloc d'aquestes locucions em sembla pertinent de proposar *tant sí com no*. Ja sé que algú dirà que no és ben bé el mateix. Però això es diu sempre.

Les ferides es poden irritar, però no s'indignen mai.

Encara n'hi ha que en lloc de dir *rus* diuen *soviètic*, com si *rus* fos una paraula prohibida. Ja fa uns quants decennis, en temps de la desapareguda Unió Soviètica, calia corregir qui deia *rus*, si és que volia dir 'relatiu o pertanyent a la Unió Soviètica, o als seus habitants', i suggerir-li que havia de dir *soviètic*. I van ser molts els qui van aprendre la lliçó d'una manera absoluta, amb una convicció paulina, i amb un resultat no únic en aquests casos de substitució de mots amb un cert valor terminològic: si calia dir *soviètic* en lloc de *rus*, aquest terme s'havia de bandejar dràsticament del nostre llenguatge. I així, per exemple, Marc Chagall era un pintor soviètic, Rimskij-Korsakov era un músic soviètic, i Gogol, Turgenev i Tolstoj eren uns il·lustres escriptors soviètics. Aquestes lliçons mal apreses tenen una llarga vida, i no es desarrelen fàcilment quan la seva aplicació ja no escau. Així, de tant en tant encara trobem, en uns mots encreuats, el mot *Obi* definit 'gran riu soviètic'. En aquest cas, és clar, caldria dir *siberià*.

La locució interjectiva *No l'apaguis* abans era molt usual en la llengua col·loquial. S'usava per a desmentir o minimitzar una afirmació rotunda. No sé si encara

es diu. Aquest exemple, esplèndid, és de la novel·la *L'enterrament*, de l'escriptor mataroní Joaquim Casas, escrita l'any 1956: «S'estimaven tant amb el papà...!» (parlant d'una senyora i del seu marit, mort sobtadament). "No l'apaguis", va dir-se, *in mente*, l'enterraments. Però ho traduï de la següent manera: —Ho pot ben dir, senyor Carlets. Constituïen un matrimoni model." Una altra frase popular que fa molt de temps que no sento és *Amagueu les carteres!* Es deia com a exclamació joiosa i festiva en l'arribada inesperada d'algú molt estimat i tractat amb tota la confiança.

Tal com assenyala Fabra en la seva gramàtica pòstuma (p. 86), quan un infinitiu fa de complement-acusatiu de certs verbs admet d'ésser introduït amb la preposició *de*. De fet, els dos darrers verbs de la llista indicada en la nota a peu de pàgina, *veure* i *mirar* (en el sentit de 'procurar'), no solament admeten aquesta preposició, sinó que no en poden prescindir. Els dos exemples adduïts, *Vegeu d'anar-hi* i *Mira de venir*, són d'imperatiu. En principi, en frases amb altres temps verbals, solament sembla possible amb el verb *mirar*: *Miraven de passar despercebuts*. Però cal afegir-hi el verb *dir*, que, anàlogament, només admet un infinitiu com a complement si va introduït amb la preposició *de*: *Van dir d'anar al Montseny, Diu de fer-ho ell mateix*.

El coneixement de l'existència de certs mots no habituals en la llengua col·loquial a vegades indueix a fer creure que les formes equivalents més usuals són incorrectes i, per tant, evitades innecessàriament. Per exemple, *argent* i *plata*, *argent viu* i *mercuri*, *vori* (o *ivori*) i *marfil*. Els geosinònims no sempre obtenen la mateixa consideració. Per exemple, *sorra* i *arena*, i *mirall* i *espill*. Així, als qui sempre han dit *sorra*, els ha pogut semblar, ben injustament però no sense una certa lògica, que *arena* era un castellanisme, perquè és una forma idèntica a la del castellà i l'han sentida sovint en boca de persones de parlar acastellanat. I, en canvi, com que han vist la paraula *espill* usada en textos ben escrits en lloc de *mirall*, han pogut creure que aquesta forma potser no era correcta del tot, o, si més no, que *espill* li era neta-ment preferible.

Hi ha molts independentistes que no sempre són prou independentístics. Així, per exemple, de la policia espanyola en diuen, vergonyosament, policia nacional. ■

